

Poikien Puhelin 2011

Kuuleeko
kukaan?

Väestöliitto

Sisällys

3 POIKIEN PUHELIN LYHYESTI

3 POIKIEN PUHELIMEN NELJÄS VUOSI

22 951 puhelua

4 SYITÄ SOITTAAN POIKIEN PUHELIMEEN

Seksuaalisuus
Väkivalta
Ihmissuhteet
Uusia aiheita

10 POIKIEN PUHELIMEN ASIAKKAAT

Vakioasiakkaat
Erityisryhmät
Soittajien sukupuoli
Mistä puhelut tulivat?
Ikäjakama

14 TIETOA POJISTA

Tietoja työn tueksi
PoikaS-hanke

16 AMMATTILAISET VASTAAVAT

Poikien kohtaamisen työmalli
Huumorilla höystettyä
Pornosta puhuminen

19 PÄIVÄ PUHELIMESSA

20 POIKIEN PUHELIN KIITTÄÄ

Väestöliitto
Kalevankatu 16 A
PL 849, 00101 Helsinki
www.vaestoliitto.fi

Kirjoittajat: Miguel Reyes,
Joonas Kekkonen, Antti Lahtinen,
Mika Lehtonen
Ulkoasu: Otto Paakkanen
Kansikuva Rhinoceros Oy
Paino: Redfina Oy
Helsinki 2012

POIKIEN PUHELIMEN neljäs vuosi

kuva: Rhinoceros Oy

Vuoden 2011 aikana Poikien Puhelimeen soittajien määrä kasvoi yli 4 200 puhelulla. Puheluja tuli kaikkialta Suomesta. Nuorten miesten keskuudessa Poikien Puhelin on tunnettu ja luotettu palvelu, jossa heidän on helppo tulla kohdatuiksi ja autetuiksi.

Soittajien elämäntilanteet vaihtelivat. Osa soittajista oli vakavista ongelmista kärsiviä nuoria, osa turhautuneita tai yksinäisiä. Palveluun soittivat niin epätoivoiset kuin vihaisetkin, niin kiusaajat kuin kiusatutkin.

Kaikille soittajille oli yhteistä halu saada aikuisen ammattilaisen neuvon. Monilla ei ollut ketään aikuista elämässään. Niinpä palvelun tarjoamat neuvot saattoivat olla ensimmäiset, joita kukaan oli nuoren ongelmiin tarjonnut.

Poikien Puhelimesta maailmaa tehtiin pojille ymmärrettävämmäksi. Soittajille annettiin keinoja, joilla selvittää asioitaan. Auttamistapana käytettiin suoraa puhetta.

Aina pelkät neuvot eivät riittäneet. Kun Poikien Puhelimesta vakavista ongelmistaan kertovien nuorten määrä kasvoi, se ohjasi yhä useampia nuoria muiden auttamispalveluiden pariin.

22 951 puhelua

Vuonna 2011 Poikien Puhelimesta otettiin vastaan **22 951 puhelua**. Tämä merkitsi kymmenen prosentin kasvua verrattuna vuoteen 2010, jolloin puheluita oli 18 707.

Palveluun yritettiin soittaa vuoden aikana 78 984 kertaa. Näistä vain alle kolmannekseen (29,1 %) pystyttiin vastaamaan. Tämä merkitsi kuitenkin hienoista parannusta edellisvuoteen verrattuna.

Poikien Puhelimesta ei enää loppuvuodesta 2011 tavoiteltu puhelumäärän

» Ei äitii kiinnosta mun hyvinvointi. Se halus vaan tieltä pois. Se on semmonen. No ei oo sanonu mutta arvaa siitä. Ei kiinnosta yhtään missä liikun.

kasvua, vaan yksittäisten puheluiden laadun parantamista. On tärkeämpää keskustella yksittäisten nuorten tai poikaporukoiden kanssa ajatuksella, kuin kiirehtiä seuraavaan puheluun.

Aiempina vuosina kesäkuu on ollut hieman hiljaisempi kuukausi. Vuoden 2011 kesäkuussa Poikien Puhelin kuitenkin pyrki kokeiluluonteisesti vastaamaan mahdollisimman moneen puheluun. Yhteensä 2 372 puhelua vastattiin. Kesän soittajat olivat yksinäisiä ja vailla tekemistä. Tekemistä etsineelle nuorelle tärkeintä oli, että jotain – mitä vain – tapahtuisi. Nuorilla olisi selkeästi tarve puhua asioistaan myös kesäaikaan. Heinäkuun on arveltu olevan kaikkein hiljaisin kuukausi vuodesta. Tällöin puhelin on ollut kiinni ja Poikien Puhelimesta on pidetty kesälomia. ●

■ Väestöliiton Poikien Puhelin on auttava puhelinpalvelu alle 20-vuotiaille pojille ja nuorille miehille. Puheluihin vastaa aikuinen, ammatillisesti poikien maailmaan perehtynyt mies.

Poikien Puhelimesta nuoria autetaan kaikissa elämään liittyvissä pulmissa. Toimintaperiaatteena on antaa suoria vastauksia suoriin kysymyksiin.

Poikien Puhelin päivystää arkinen kello 13–18 numerossa 0800 94 884. Puhelu on soittajalle maksuton ja soiton voi tehdä täysin anonyymisti.

**Poikien
Puhelin
lyhyesti**

SYITÄ SOITTA Poikien Puhelimeen

kuva: Luxorphoto/Shutterstock

Poikien Puhelimeen soitti tuhansia nuoria sadoista eri aiheista. Edellisvuosien tapaan keskiössä pysivät kasvavien nuorten kysymykset seksuaalisuudesta, ihmissuhteista ja väkivallasta.

Soitajat puhuivat siitä, mistä eivät saaneet puhua muualla. He käsittelivät itselleen tärkeitä aiheita kukin omalla tavallaan ja omassa ympäristössään. Asioita lähestyttiin kahdella eri tapaa: huumorilla tai ahdistuneesti.

Seksuaalisuus

Kasvavien poikien ja nuorten miesten maailmassa seksuaalisuus on keskeistä. Poikien puheista kuulee, että heidän kaveriporukoiden jutuissa mukana pysymisen kannalta on olennais-

ta tietää mahdollisimman paljon seksistä. Niinpä seksi oli Poikien Puhelimen selvästi yleisin keskustelunaihe. Hieman yli puolet kaikista merkityistä keskusteluista koski seksuaalisuutta.

Puhelujen seksuaalisuuteen liittyvät aiheet olivat erittäin vaihtelevia ja niitä oli kymmeniä. Keskustelut sukupuolielimistä, seksuaalisuuden moninaisuudesta, itsetyydytyksestä ja seksiteknikoista toistuivat erityisen usein.

Seksuaalisuuteen liittyvissä keskusteluissa eri ikäkaudet erottuivat toisistaan.

►► **Kaveriporukoiden jutuissa pysymisen kannalta on olennaista tietää mahdollisimman paljon seksistä.**

Nuorimmat pojat (noin 9–12 v.) halusivat yleisluontoista tietoa seksuaalisuudesta ja seksistä kyetäkseen puhumaan niistä kavereiden kanssa. Itse tapahtumana seksi toisen kanssa ei ole heille vielä ajankohtainen. Siitä vanhemmat (noin 12–14 v.) pohtivat omaa kehoaan ja vertailevat sitä muihin samanikäisiin sekä muualla nähtyihin kehoihin. Samalla he valmistautuvat seksiin miettien, ovatko siihen kykeneviä ja mikä on normaalia. Jo seksi- ja seurustelukokemuksia omaavien poikien (noin 14 v.) kanssa käydyt keskustelut koskevat enemmän seurustelua, seksiä seurustelukumppanin kanssa ja ongelmia niissä. Näin ollen puhelut olivat varsin henkilökohtaisia.

Oma penis ja kivekset

Moni oman peniksen ja kivesten kokoa, mittasuhteita ja toimivuutta pohtiva poika oli vakavan paikan edessä. Näille pojille sukupuolielinten kelvollisuus, rakenne ja toiminta olivat huolen ja kunnian aiheita. Oli tärkeää tietää, miten sukupuolielimet toimivat ja millaisia niiden tulisi olla.

Pojat toivoivat, että heidän sukupuolielimensä olisivat kunnossa, oikeanlaisia ja että ne toimisivat seksissä. Jotkut sanoivat, että toiset pojat tarkkailevat heidän sukupuolielimiään. He pelkäsivät, että niin pojat kuin tytötkin pilkkaisivat heidän sukupuolielimiään, jos saisivat tietää mistään niissä olevasta ongelmasta. Pelko on aiheellinen ja siksi hyvin ymmärrettävä.

Homo?

Vain joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta seksuaalisuuden moninaisuus kuului Poikien Puhelimesta hämmennyksenä, pelkona ja vihana. Pojat eivät tavallisesti tunteneet ketään, joka ei olisi ollut heteroseksuaali. Heidän oli helppo tuomita kaikki erilaiset, uhkailla heitä väkivallalla ja vähätellä heitä kokonaisvaltaisesti. Jos jollekin oli selvinyt, että joku läheinen olikin homoseksuaali, aiheutui siitä hankala ristiriita.

Totuttu ja hyväksytty ihminen olikin jotain muuta kuin oli aina väittänyt ole-

vansa. Miten häneen pitäisi nyt suhtautua? Tämä tilanne oli nuoren maailmassa selvä kriisi, jossa ihmissuhteet jouduttiin punnitsemaan uudelleen. Ravisteleva kriisi oli usein käsillä myös silloin, kun nuori oli huomannut olevansa itse homo tai pohti jotain muuta, vältäväestöstä poikkeavaa ominaisuuttaan.

Nuoret miehet oppivat vasta vähitellen kohtaamaan pelotta niin oman kuin muidenkin seksuaalisuuden, joten pelot ja kriisit olivat usein aiheellisia. Poikien Puhelin pyrki antamaan kriiseistään puhuville pojille keinoja selviytyä niistä. Samalla keskustellaan poikien maailmaan liittyvistä peloista ja käydään pohdintoja oikean- ja vääränlaisista toimintamalleista. Väkivalta tai joku muu tuhoava toimintamalli on näissä tilanteissa arvioitavana.

Itsetyydytys sallittu

Poikien Puhelimeen soittavat nuoret käyvät alakoulun viimeisiä luokkia tai ovat jo yläkoulussa. Näinä vuosina pojat aloittavat tutustumisen omaan seksuaalisuuteensa ja usein tällöin itsetyydytyksestä tulee tiedostettua. Itsetyydytys olikin eräs palvelun yleisimmin puhutuista aiheista. Se oli pojille suunnattoman nautinnon lähde, mutta myös hämmennyksen aiheuttaja ja rajojen etsimistä.

Pojat pohtivat soveliaisuuden rajoja ja niin itsetyydytyksen määrässä kuin paikassakin. He ihmettelivät erilaisia itsetyydytystapoja ja -välineitä innolla.

VUODEN 2011 PUHELUIDEN AIHEET

■ Yleistä seksitietoa	3 541
■ Onko sukupuolielimet ok?....	2 557
■ Harrasteet, yleistieto	2 510
■ Keho ja kasvaminen	1 545
■ Seurustelu	1 441
■ Itsetyydytys.....	1 269
■ Seksuaalinen suuntautuminen	1 208
■ Ehkäisy	1 005
■ Moraali, arvot, asenteet, filosofia	993
■ Rikokset, rikollisuus.....	980
■ Perhe	801
■ Porno.....	757
■ Koulunkäynti, opiskelu	730
■ Kaverit.....	709
■ Seksuaalinen hyväksikäyttö ...	707
■ Kiusaaminen	596
■ Tärkeä puhelu	579
■ Päihteet.....	563
■ Väkivalta, aggressiivisuus	513
■ Esileikki, rakastelu, yhdyntä ...	477
■ Seksitaudit	243
■ Raha, työ	183
■ Itsen vahingoittaminen, itsemurha	127
■ Mielenterveys, masennus, pelot	108
■ Prostituutio	89
■ Ruumiinvammat	84
■ Yksinäisyys, vetäytyminen	46
■ Seksuaalinen riippuvuus.....	26
■ Keskittymis- ja tarkkaavaisuushäiriöt.....	25
■ Elämänhallinnan pettäminen....	19

►► Osa soittajista koki väkivaltaa, osa oli itse väkivaltaisia. Jotkut näkivät sitä.

Näitä keskusteluja leimasi yleensä erittäin positiivinen sävy – itsetyydytys oli hauskaa ja mutkatonta.

Joskus soittajan itsetyydytys oli ylitynyt hallitsemattomiin mittasuhteisiin. Itsetyydytykseen addiktoituneita soittajia pyrittiin neuvomaan oman toimintansa muuttamiseksi ja tarvittaessa hankkimaan seksuaaliterapian pariin.

Ehkäisy kunniaan!

Ehkäisyyn ja sukupuolitauteihin liittyvät puhelut olivat hienoisessa nousussa. Pojat ottivat ehkäisyyn yllättävänkin vastuullisen kannan. He halusivat itse ottaa vastuun raskauden ja sukupuolitauteihin ehkäisystä.

Vaikka soittajat eivät juuri tienneet sukupuolitaudeista, suurin osa heistä ei niitä halunnut saada. Pieni osa oli valmis ottamaan riskin ja vähätteli aihetta. Aidsiin kuoleminen pelotti nuoria miehiä. Mutta sukupuolitauteihin meneminen olisi ollut noloa.

Koska ainoa nuorille miehille tarjolla oleva ehkäisykeino oli kondomi, he halusivat oppia käyttämään sitä. Ikävä kyllä kondomeja ei ollut aina tarjolla nuorille. Niitä myös kieltäydettiin myymästä heille, vaikka kondomien myynnissä ei ole ikärajaa.

Väkivalta

Poikien Puhelimen asiakkaat olivat törmänneet neljään erityyppiseen väkivallan muotoon: *ruumiilliseen, henkiseen, seksuaaliseen ja itseen kohdistuvaan*. Osa soittajista koki väkivaltaa, osa oli itse väkivaltaisia. Jotkut näkivät sitä. Toiset vain pohtivat asiaa tai haaveilivat siitä.

Poikien Puhelimessa väkivaltaa yritettiin vähentää poikien elämästä. Yhdessä etsittiin keinoja olla käyttämättä väkivaltaa ja välttää sen uhriksi joutumista. Keskustelujen tukena käytettiin Väestöliiton ja Opetushallituksen tuottamaa Aggression Portaat -mallia.

Pahiten väkivaltaan syyllistyneitä tai sitä kokeneita kuunneltiin, kannustettiin puhumaan, neuvottiin ja ohjattiin poliisiin ja lääkärin pakeille selvittämään tapahtunutta.

Väkivallan uhrin eivät mielellään halunneet kertoa kokemastaan. Kertominen koettiin häpeälliseksi. Uurit suojelivat väkivallan tekijöitä, jotka olivat useimmiten heidän läheisiään, kavereitaan, perheenjäseniään tai seurustelukumppaneitaan.

Soittajista pahimmassa umpikujassa olivat itse väkivallan tekijät. He eivät halunneet tai uskaltaneet puhua teoistaan, koska tiesivät joutuvansa vastuuseen oikeudessa tai ainakin muiden mielessä. He eivät myöskään aina kokeneet tehneensä mitään väärää.

Tekijöitä yritettiin saada pohtimaan käytöstään ja muuttamaan sitä. Useat olivatkin valmiita ottamaan muutoksen vastaan. He olivat jo Poikien Puhelimeen soittaessaan ottaneet ensimmäisen askeleen.

Seksuaalinen väkivalta

Väestöliiton seksuaaliterveysklinikan Nuorten seksuaaliterveyden osaamiskeskus määrittelee seksuaalisen kaltoinkohtelun: *seksuaalinen kaltoinkohtelu on vasten omaa tahtoa tapahtuvaa seksuaalista toimintaa*.

Poikien Puhelimessa seksuaalinen kaltoinkohtelu tilastoidaan seksuaaliseksi väkivallaksi. Seksuaalinen väkivalta on seksiin pakottamista, painostamista, raiskaamista, kiristämistä, lasten hyväksikäyttöä ja ei-toivottua seksiä. Poikien Puhelimessa seksuaaliseksi väkivallaksi tilastoitiin vain tarinat, joissa seksuaalisuus oli yltenyt tekoihin asti, taikka siitä puhuttiin ikään kuin fantasiana.

Seksuaalinen väkivalta oli poikien ympäristössä yleistä, mutta epäselvää.

►► Mikä on kondomi. Myydäänkö 12-vuotiaille? Heti ostamaan!!!

Kuva: Shutterstock

Mitkä asiat ovat rikollisia? Mihin asti saa mennä? Kenen kanssa saa tehdä mitäkin ja kenen kanssa ei? Suojaikärajat, vastuukysymykset tai teoista äänneen sopiminen eivät olleet soittajille tuttuja asioita.

Joillekin palveluun soittaneille pojille oli tapahtunut asioita, joita he eivät ymmärtäneet. Toisille oli tehty jotain, mikä sai heidät tuntemaan olonsa kummalliseksi. Pojilla, varsinkaan nuorimmilla, ei ollut seksuaaliselle kaltoinkohtelulle sanoja. Jotkut pojista ajattelivat, että seksuaalinen halukkuus on jokamiehen velvollisuus.

Palveluun soittaneet pojat eivät halunneet olla raiskaajia, kuten he seksuaalisen väkivallan tekijöitä kutsuivat. Soittajat olivat ehkä jo tehneet jotain, mitä katuivat, tai he vasta leikittelivät asialla. He halusivat aikuiselta ohjeita ja neuvoja. Miten harrastaa seksiä nautinnollisesti ilman, että kukaan rikkoo lakeja?

Puhelujen perusteella voidaan sanoa, että siinä missä tyttöjen kanssa on onnistuttu seksuaalisen itsemääräämisoikeuden opettamisessa, monien poikien kohdalla on epäonnistuttu. He eivät koe olevansa oman seksuaalisuutensa hallitsijoita, vaan ympäristönsä ohjelmoimia seksuaalisten tekojen suorittajia.

Kiusaaminen

Kiusaamisesta kerrottiin Poikien Puhelimesta hyvin erilaisia tarinoita. Joillekin kiusaaminen oli huvia, toisille turhautumisen ja kolmansille elämän pimentävän epätoivon syy.

Kiusattujen tarinat olivat yksinkertaisia. He olivat uhreja, joille kiusaajat tekivät pahoja asioita lähinnä julmuutetaan. Kiusatut olivat altavastaajia, joita sai rökittää niin psyykkisesti kuin fyysisestikin. Peruskoulun ra'assa ilmapiiressä kiusaajat etsivät uhreja, jotka yrittivät vältellä heidän huomiotaan.

Aikuiset, joille asiasta oli kerrottu, eivät osanneet puuttua siihen riittävällä vakavuudella tai eivät puuttuneet siihen ollenkaan.

Kiusaajien kertomuksissa kiusaaminen oli yksiselitteisen hauskaa. Heille kiusaaminen oli valtaa ja tilanteiden ratkaisemiskeino. Siitä sai iloa ja arvostusta. Kiusatut olivat näissä kertomuksissa surkeita nössöjä, joiden kuuluikin tulla kiusatuiksi. Kiusaajille kiusaaminen ilmiönä ei ollut ongelma. He halusivat apua lähinnä kiusaamisen piilottamiseen, seuraamusten minimoimiseen ja kostamiseen.

Turpaan vetäminen

Ruumiillinen väkivalta oli arjessa jatkuvasti mukana oleva teema. Väkivalta oli poikien mielestä oikeutettua miestenvälistä vallankäyttöä. Poikien jutuissa turpaan sai vetää, jos sille oli tilaus.

Suurimmalle osalle soittajista kynnyksensä fyysiseen väkivaltaan oli onneksi korkealla. He eivät halunneet vahingoittaa muita, erityisesti paljon itseään heikompia tai naisia.

Itsensä vahingoittaminen

Itseen kohdistuva väkivalta on toimintaa, joka tähtää oman ruumiin vahingoittamiseen tai itsemurhaan.

Poikien Puhelimesta nuoremmat soittajat pohdiskelivat näitä tekoja huumorilla ja mässäilevällä antaumuksella. Erilaisia keinoja ja kivun asteita kuviteltiin. Soittajien tarinoissa itseä vahingoitettiin, koska muutakaan ei enää voitu.

Humoristien ajatukset toteutuivat muutamaa vuotta vanhemmilla soittajilla. He puhuivat itsensä vahingoittamisesta aivan vakavissaan. Pojat olivat umpikujassa ja laittoivat ruumiinsa maksamaan siitä. He räikkäsivät itseään, ajoivat itseään loppuun ja pohtivat kuolemaa. Näiden puheluiden soittajat olivat väsyneitä, vailla tulevaisuutta ja inhimillistä kontaktia. He kantoivat useita huolia ja salaisuuksia, mutta eivät halunneet kertoa niistä kenellekään. Usein taustalla oli ihmisuhteissa tai omissa identiteetissä vastaan tullee-

kuva: Rhinoceros Oy

ta katastrofeja, joita nuori ei kestänyt. Ongelmiin nivoutui myös päihteiden käyttöä.

Juuri nuoruudessa miesten itsemurhaluvut ovat korkeimmillaan. Siksi itsensä vahingoittamista koskevat puhelut otettiin Poikien Puhelimessa vakavasti. Jo asialla leikiteltäessä tilanne oli vakava. Nuorelle tehtiin aina selväksi, että apua oli tarjolla, vaikka lopulta hän itse onkin vastuussa omista teoistaan ja elämästään. Heitä varoitettiin käyttämästä itsensä vahingoittamisen uhkailua kiristyskeinona.

Ihmissuhteet

Omia juttuja kertoillessaan pojat puhuivat läheisistään ja kyselevät ihmissuhdeneuvoja. Eniten nuoret puhuivat kaikkein tärkeimmiksi kokemistaan ihmisistä: perheenjäsenistään, kavereistaan ja seurustelukumppaneistaan.

Perheistään pojat puhuivat pilkaten, irvailten, kunnioittaen tai häpeillen. Vakavansävyisissä keskusteluissa saatiin kuulla, että monen pojan elämästä perhe tuntui puuttuvan kokonaan. Vain sisaruksista puhuttiin läsnä olevina.

►► Hyvä ku koulussa on fudisturnaus kahen viikon päästä.
Vitokset vastaan kutokset. Vähän me viedään niitä.

Harmillisen usean pojan puheissa perhe ei toiminut heidän turvaverkkonaan, johon tukeutua hädän hetkellä. Joiltakin vanhemmat puuttuivat fyysisesti, joiltakin henkisesti. Jonkun äiti oli aina töissä, toisen vanhemmat baarissa, kolmannen harrastuksissa. Nämä nuoret päätyivät ratkomaan elämänsä ongelmatilanteita yksin. Poikien Puhelin yritti tuoda heidän elämäänsä mukaan aikuisten ääntä ja saada heidät hakemaan tukea aikuisilta ympäristöstään.

Kaverit olivat soittajien elämässä mukana kilvoittelijoina, haastajina, myötäeläjinä ja ymmärtäjinä. Tarinoissa heidän kanssaan tehtiin asioita ja otettiin mittaa maailmasta.

Kavereita olivat ne, jotka tiesivät soittajan omista tekemisistä sisarususten ohella eniten. Nuoret jakoivat ajatuksiaan hyvin avoimesti. Poikien Puhelimeen pojat soittavat usein yhdessä

kavereidensa kanssa, joskus yhtenä iloisena huutavana laumana.

Kaikilla ei ollut kavereita. Soittajista osa oli yksinäisiä. Toisaalta jotkut olivat hyvin yksinäisiä, vaikka heillä olikin kavereita. He eivät kyenneet jakamaan kavereidensa kanssa ajatuksiaan. Osa myös oletti, etteivät kaverit hyväksyisi heitä, jos he ryhtyisivät puhumaan ajatuksistaan tai tunteistaan suoraan. Erityisesti haaveet, seksuaalinen suuntautuminen, politiikka ja tulevaisuudsuunnitelmat olivat aiheita, joista ei kaverienkaan kesken voitu aina puhua.

Seurustelusuhteet olivat pojille haaveiden ja rakkauden keskipiste. Himo ja romantiikka kiertyivät pojilla parisuhteiden ympärille. Pojat halusivat saada rakkautta. Vanhemmat pojat tahtoivat myös antaa sitä.

Pienille pojille seurustelu oli jotain, mitä he halusivat joskus, mutta eivät vielä. Kaverin seurustelu herätti hieinan kunnioitusta, mutta oli samalla naurettavaa.

Myöhemmällä iällä seurustelu muuttui poikien puheissa aivan toisenlaiseksi. He joko seurustelivat oikeasti tai alkoivat olla epätoivoisia asian suhteen. Tässä vaiheessa heidän puheensa oli yksityiskohtaista, ratkaisuja etsivää ja vähemmän pilkallista.

Parisuhteessa olevien nuorten miesten yhteydenotot Poikien Puhelimeen olivat tyypillisesti kriisipuheluita. Nämä pojat olivat laittaneet kaikki tunteensa kiinni kumppaniinsa, ja he halusivat asioiden toimivan. He eivät olleet lainkaan valmistautuneet parisuhdeongelmiin.

Monesti nuorten parisuhteet eivät olleet kovin kestäviä. Rikkoutuneiden haaveiden kanssa riutuvat pojat olivat henkisesti säpäleinä ja valmiita tyytymään. Moni kaipasi kuulijaa. Poikien Puhelimesta heille yritettiin vakuuttaa, että elämä jatkuu. Parisuhteen aiheuttamasta kriisistä toipuvan nuoren kanssa pyrittiin sopimaan uudesta soitosta. Näin nuorelle koetettiin antaa toivoa tulevaisuudesta ja aikaa ajatella asioita uusista näkökulmista. Samalla

► Iha helmi, joudun laitokseen joulun jälkeenki. Oon kuulemma riehunu liikaa.

nuori sai oppia siitä, että tunteet, hankalimmatkin, menevät ohitse.

Uusia aiheita

Poikien Puhelimen vastaajat arvioivat elokuussa 2011, että prostituutiota ja ruumiinvammoja koskeviin puheluihin kannattaa vastaisuudessa kiinnittää erikseen huomiota. Näistä aiheista puheluita tuli paljon: prostituutiosta 89 ja ruumiinvammoista 84 kappaletta. Aiheista puhuttiin siis noin kerran päivässä.

Prostituutio oli pojille tuntematon asia. Heillä ei ollut siitä käytännön kokemusta. Voiko seksiä ostaa? Jos voi, keneltä? Kuka voi myydä sitä? Kenelle seksiä saa myydä? Onko ostettu seksi samanlaista, kuin seksi muuten? Onko se nautinnollista? Voiko sen avulla oppia seksitaitoja? Kannattaako kokeilla, jos muutakaan ei saa?

Ymmärrettävästi pojat eivät voineet käydä näitä keskusteluja tuttujen aikuisten kanssa. Silti hyvin nuoretkin pojat miettivät seksuaalisuuden ja sovinnaisuuden rajoja hyvin konkreettisten tilanteiden kautta, ja prostituutio mietitytti heitä. Poikien Puhelin toimi heille aikuisena näkökulmana tähän poikien kannalta riemukkaaseen ja houkuttelevaan aiheeseen.

Ruumiinvammat olivat nuorten miesten elämässä tavallisia. Kipuun ja vammoihin oli karaistuttava, ja niihin kannatti varautua.

Ruumiinvammakeskustelut edustivat poikien puheissa miehisen jaksamisen ja kestämissen kulttuuria puhtaimmillaan. Pienetkin pojat käsittelevät tuskan kohtaamista hirtehisellä huumorilla. He miettivät, millaisia vammoja ovat kavereidensa kanssa joutuneet kohtaamaan, tai mitä erilaisissa onnettomuustilanteissa voisi sattua. Keskusteluissa käytiin läpi pelkoja ja onnettomuuksien välttämistä. ●

kuva: Rhinoceros Oy

Poikien Puhelimen asiakkaat

►► Mikä on ählämi. Niinku. Yhtä sanotaan koulussa ählämiksi. Joo. Mä vaan hämmennyin niistä puheista...

Poikien Puhelimen soittajat olivat suomea puhuvia nuoria, joilla oli tarve puhua asioistaan. Soittajat olivat eri-ikäisiä ja hyvin erilaisissa elämäntilanteissa. Soittajissa oli edustettuina niin eri yhteiskuntaluokat, uskontokunnat, sijainnit kuin arvomaailmatkin. Mukana olivat lahjakkaat ja lahjattomat, kiusaajat ja kiusatut, yksinäiset ja ihmisten ympäröimät.

Palvelun soittajien kierto oli nopeaa. Valtaosa keskusteluista käytiin nimettöminä pysyvien nuorten kanssa, jotka olivat useimmiten aivan uusia asiakkaita. Tavallinen asiakas ei kertonut yleensä asuinpaikkakuntaansa tai muita henkilötietojaan. Näiden nuorten kanssa käydyt keskustelut olivat yksittäisiä, mutta Poikien Puhelimen toiminnassa silti tärkeitä. Niiden kautta saavutettiin tänäkin vuonna yli 10 000 nuorta, joiden elämään vaikutettiin pieneltä osin.

Vaikkei Poikien Puhelin vaikuttanut yksittäisiin nuoriin valtavasti, monien pienten keskustelujen kokonaisvaiku-

tus voi olla suuri. Tästä ovat esimerkiksi erään koulun oppilaat, jotka soittelevat yksittäisiä puheluita palveluun muutaman viikon ajan. Puheluissaan nämä pojat käsittelivät seksiä ja seurustelua. Viikkojen aikana oppilaiden tapa puhua asioista muuttui joka päivä hieman. Lopulta pojat olivat siirtäneet ammattilaisten kohteliaammat sanankänteet ja sanomisen tavat toisilleen. He puhuivat Poikien Puhelimen kieltä huomaamattaan – jopa yrittäessään olla loukkaavia.

Tyypillinen asiakas soitti Poikien Puhelimeen saatuaan numeron kavereiltaan tai koulustaan. Hän halusi puhua

Soittajat kertoivat tulleen Suomeen seuraavista maista: Kosovo, Ruotsi, Venäjä, Somalia, Jamaika, Kenia, Irak, Skotlanti, Intia, Hollanti, Viro, Kongo, Marokko, Libya, Saksa, Nigeria, Kiina ja Pakistan.

huumorilla, haastaa ja käydä keskusteluja. Joku halusi kysellä asioista, jotka olivat häntä kutkuttaneet, mutta joita ei kehdannut muualta kysellä.

Poikien Puhelimesta tavallinen soittaja sai elämäänsä lisätietoja ja ohjeita. Jos hän oli mielestään saanut hyvää palvelua, hän saattoi soitella myöhemminkin apua tarvitessaan.

Vakioasiakkaat

Osa nuorista tarvitsi Poikien Puhelimen tarjoamaa neuvontaa säännöllisesti. Näiden pitkäaikaisasiakkaiden tarpeet olivat suuremmat ja ongelmat syvempiä kuin soittajilla keskimäärin.

Useita kertoja Poikien Puhelimeen soittavat nuoret olivat tavallisesti vähintään yläkouluikäisiä. Heidän elämässään oli ongelmia, joita he eivät muualla voineet käsitellä. Osalla oli vakavia ongelmia elämäntilanteensa, käytöksensä, elämänhallintansa, päihteidenkäyttönsä tai läheistensä kanssa.

Vaikka poikien ongelmat olivat jatkuneet pitkään, he olivat tavallisesti vastahakoisia avunhakijoita. Oli kyseessä sitten sosiaalitoimi, poliisi, koulu, mielenterveyspalvelut tai lääkäri, pojat häpesivät ongelmiansa myöntämistä ja avun hakemista. Heille oli tärkeää, ettei Poikien Puhelin ollut hoitava taho: kukaan ei voinut saada selville, että he olivat hakeneet apua. Lisäksi puhelimeen saattoi soittaa juuri silloin, kun se oli mahdollista tehdä rauhassa.

Mahdollisuus esiintyä anonymisti oli monen vakiosoittajan mielestä tärkeää. Yleensä hän kertoi itselleen jonkin nimen, oikean tai keksityn. Nimen tai koodinimen avulla vastaajat tunnistivat hänet ja osasivat jatkaa keskustelua kohdasta, johon edellisellä kerralla jäätiin. Näin soittajaan voitiin luoda pysyvämpi keskusteluyhteys, jossa hän ei joutunut selittämään samoja asioita kerta toisensa jälkeen uudestaan.

Vaikka Poikien Puhelimen vakioasiakkaat saivatkin palvelusta hyvää käytännön ohjeistusta, he tarvitsivat

usein myös muita palveluja – vaikka ajatus niistä saattoikin olla heidän mielestään vastenmielinen. Poikien Puhelin auttoi nuoria alkuun: heidät ohjattiin päättäväisesti, mutta hätäilemättä, oikeaan paikkaan. Monien kanssa onnistuttiin luomaan luottamus, jonka avulla nuori saatiin puhumaan ongelmistaan ääneen muuallakin. Tarkoituksena oli, että lopulta apua tarvitseva nuori siirtyi paikallisten ammattilaisten autettavaksi, ja Poikien Puhelin saattoi päästää hänestä vähitellen irti.

Erityisryhmät

Poikien Puhelimen asiakkaissa oli neljä erityisryhmää: **huostaanotetut, maahanmuuttajat, yksinhuoltajien pojat ja uusperheiden lapset.**

Tarkkaa lukua erityisryhmiin kuuluvien soittajien määrästä ja osuuksista ei ole. Voidaan vain puhua siitä, kuinka monessa puhelussa aihe nostettiin esille. Tällöin nuoret itse katsoivat, että nämä olosuhteet olivat olennaisia heidän elämäntilannettaan selvittäviä tekijöitä. Silti esimerkiksi huostaanotetuiksi tiedettyjen nuorten puheista suurimmassa osassa käsiteltiin paljon muitakin aiheita kuin varsinaista huostaanottoa.

Huostaanotetut nuoret soittivat usein puhuakseen elämäntilanteestaan. Heidän elämänsä oli usein sekavaa, turvontonta ja hämmentävää. Aikuiset tekivät päätöksiä, joita he eivät ymmärtäneet. Tässä sekavuuden ilmapiirissä he pyrkivät välttämään asioidensa pahentamista tai ainakin teoistaan kiinni jäämistä.

Huostaanotetut nuoret kertoivat suojeluvansa sisaruksiaan ja kavereitaan. He olivat pieniä ja vähän suurempia poikia puun ja kuoren välissä. Pojat eivät aiempien kokemustensa vuoksi uskaltaneet luottaa auttajiinsa. Poikien Puhelin toimi heille kaaosta jäsentävänä ja selittävänä tahona, johon he uskalsivat luottaa. Poikien Puhelin yritti tuoda esille heidän oikeuksiaan ja tukea heidän toimijuuttaan.

Maahanmuuttajapoikien puhelut lisääntyivät vuoden 2011 aikana merkittävästi. Palveluun soitettiin noin 300 puhelua, joissa soittaja kertoi olevansa maahanmuuttaja. Lisäksi palveluun soitettiin parisataa puhelua, joissa suomalaisnuoret halusivat keskustella maahanmuutosta tai esittää maahanmuuttajia.

Nopean puhelumäärän kasvun taustalla olivat maahanmuuttajapoikien sosiaaliset verkostot. Positiivisia kokemuksia palvelusta saaneet pojat alkoivat jakaa palvelun numeroa eri puolilla Suomea asuville kavereilleen, jotka palveluun soitettuaan taas jakoivat numeroa eteenpäin.

Poikien Puhelimeen soittavat maahanmuuttajanuoret eivät näyttäneet yhtenäisenä ryhmänä juuri miltään osin. He puhuivat pitkälti samoista asioista, kuin suomalaissyntyisetkin pojat. Heidän tarpeensa vain olivat keskimäärin merkittävästi suuremmat kuin suomalaispojilla. Maahanmuuttajanuoret pohtivat suomalaisnuoria enemmän sovinnaisuuden rajoja ja muita moraalialueita koskevia asioita. Lisäksi he kertoivat merkittävästi enemmän omasta perheestään ja haaveistaan perheen perustamiseen.

Poikien Puhelin toimi maahanmuuttajanuorille luotettuna aikuisena tahona, joka selitti heille suomalaisnuorten toimintakulttuuria.

Yksinhuoltajien lapset nostivat kotitilanteensa esiin yleensä sivuhuomioissaan. Jonkun mielestä oli keskustelun kannalta olennaista kertoa, että hänen vanhempansa oli yksinhuoltaja. Hän saattoi pohtia perheensä asioita, selittää yksinäisyyttään tai taloustilannettaan vanhempansa yksinhuoltajuuden kautta.

Näiden nuorten puheissa vanhemmat eivät olleet paikalla. Tavallisin tarina oli, että yksinhuoltajaäiti tai -isä oli miltei aina töissä. Poika saattoi pohtia murrosikäkehitystään, jota ei pystynyt peilaamaan poissa olevaan isäänsä. Hän halusi kuulla aikuisen miehen mielipiteen omista ajatuksistaan, joille ei ollut kuulijaa.

kuva: Rhinoceros Oy

Uusperheiden lasten puheluissa kuuluivat nuorten omat pohdinnat perheen muutoksista. Nuoret olivat hämmennyneitä uusista perheenjäsenistään. He vaihtoivat paikkaa ja roolia useita kertoja päivässä. He joutuivat ihmisuhteisiin, joita eivät olleet valinneet. Pojat elivät yhdessä uusien sisarustensa ja näiden tuttujen kanssa. He hakivat nokkimisjärjestystä ja muodostivat talon tapoja osittain salaa vanhemmiltaan. He kaipasivat vanhempiaan, sisarusiaan ja entistä elämäänsä.

Soittajien sukupuoli

Vaikka Poikien Puhelin on tarkoitettu pojille ja nuorille miehille, palvelu kiinnosti myös tyttöjä. Tytöt soittivat ykselläkseen pojista tai huvitellakseen. He myös soittivat Poikien Puhelimeen poikina esiintyen. He halusivat tietää, miten heitä tulisi seurustelusuhteisissa kohdella, tai miten heidän läheistensä pitäisi toimia.

Tytöille soitto Poikien Puhelimeen oli hauska, arvokas ja joskus peräti ainutkertainen mahdollisuus tulla kuulluksi. He halusivat ammattilaisten arvio ja miesnäkökulman asioihinsa.

Koska palvelu on pojille tarkoitettu, tytöt ohjattiin muihin palveluihin, joita olivat lähinnä Tyttöjen Talot ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lasten ja Nuorten Puhelin.

POIKIEN PUHELIMEEN SOITTANEIDEN SUKUPUOLIJAKAUMA

Mies	18 614	80,2 %
Nainen	3 308	14,3 %
Mies ja nainen	42	0,2 %
Ei tietoa	1 241	5,3 %

Maahanmuuttajatyöt eivät tietyvästi soittaneet kertaakaan Poikien Puhelimeen. Ilmeisesti kynnys pojille suunnattuun palveluun soittamiseen oli heille liian korkea.

Mistä puhelut tulivat?

Poikien Puhelimesta on vuodesta 2009 lähtien kerätty tietoja soittajien asuinpaikoista. Myös vuonna 2011 soittajilta kysyttiin, miltä paikkakunnalta he soittivat. Lisäksi puhelinyhtiöiden avustuksella on pystytty arvioimaan, kuinka paljon puhelua tuli eri alueilta.

Poikien Puhelimeen soitettiin kaikilta Suomesta. Vuonna 2011 eniten puhelua tuli Uudeltamaalta ja Hämeestä. Seuraavaksi eniten soitettiin Keski-Suomen ja Pohjanmaan alueilta. Lisäksi Oulun seutu lähikuntineen kuului vilkkaasti Poikien Puhelimesta. Puhelujen alueelliseen jakautumiseen vaikutti alueen lapsimäärä sekä palvelun tunnettavuus. Lisäksi suomenkielisen palvelun alueelliseen suosioon vaikutti kieli.

Väestöliitto on järjestänyt monenlaisia tilaisuuksia, mm. luentoja, joilla on samalla tiedotettu Poikien Puhelimen toiminnasta. Luentojen jälkeen Poikien Puhelimen numero on ilmeisesti levinnyt puskaradion kautta kavereilta sekä isoveljiltä toisille, ja uudet soittajat ovat löytäneet palvelun. Markkinoinnissa on käytetty myös nuorille jaettavia Poikien Puhelimen kortteja. Tämän lisäksi koulut, terveydenhoitajat, nuorisotilat ja muut tahot ovat olleet tärkeitä Poikien Puhelimen markkinointiväyliä.

Väestöliiton järjestämä luennointi- ja markkinointityö näkyi soittojen määrissä. Uudeltamaalta ja Hämeestä tulleiden soittojen suuri määrä on osittain selitettävissä hyvällä markkinoinnilla. Uudellamaalla on myös eniten kohderyhmään kuuluvia poikia.

Varsinais-Suomesta ei soitettu Poikien Puhelimeen niin useasti kuin alueen väkimäärä antaisi olettaa. Savon, Kainuun, Kymenlaakson sekä Etelä- ja Pohjois-Karjalan pojat eivät löytäneet linjoille, toisin kuin vaikkapa Lapin ja Pohjanmaan pojat. Syynä lienee palvelun heikompi tunnettuus alueilla. Niinpä tulevaisuudessa Poikien Puhelimesta kertovaa tiedotusta täytyy tehostaa entisestään Itä-Suomessa esimerkiksi luennoilla ja jakamalla kortteja.

Ikäjakauma

Poikien Puhelimeen vuonna 2011 soittaneet olivat hyvin eri-ikäisiä nuoria. Nuorimmat soittajat olivat päiväkotikäisiä ja vanhimmat jo parikymppisiä miehiä.

Soittajien ei ollut pakko kertoa Poikien Puhelimesta ikäänsä, mutta osa pojista halusi sen kertoa. Näiden tietojen perusteella Poikien Puhelimeen soittaneet olivat keskimäärin 13,7-vuotiaita. Eniten soittoja tuli alakoulun viimeisiä luokkia käyviltiltä ja yläkoululaisilta.

Soittajien suuren ikäeron vuoksi palvelun asiakkaita kohdattiin hyvin eri tavoilla.

Nuorimmat soittajat olivat vielä lapsia, jotka ihmettelivät maailman menoa. Jotkut olivat vasta kouluun meneitä, juuri kännykän saaneita, outoa ja mielenkiintoista maailmaa mais-televia pikkupoikia. He olivat iloisia, uteliaita, räävittömiä ja huomaavaisia. Nuorimmille pojille Poikien Puhelin toimi maailman sanoittajana, paikkana, josta kysellä kaverien kanssa kaikkea maan ja taivaan väliltä.

Keskimääräinen soittaja on suuria muutoksia elämässään kokeva, **murrosiän kourissa painiskeleva nuori**. Hän huusi hämmennystä, riemuaan ja elämäntuskaansa Poikien Puhelimeen. Hän puhui vuoron perään typerin loukkauksin ja vuoroin hienovireisen tarkasti. Hän oli mielestään vahva, mutta käytännössä keinoton. Hän tiesi kai-ken, mutta kaipasi vahvistusta tiedoil-leen, eikä muilta kehdannut kysyä. Hän tarvitsi jonkun, jolle karjua tunteitaan tai jolle sanoa tuntevansa uusia asioita,

joita ei ymmärrä. Hän oli hämmentynyt ja keskeneräinen.

Moni koki olevansa omanlaisensa, yksinäinen ja mielestään ainutkertainen ihminen. Silti nuoresta tuntui, että häneltä vaaditaan samankaltaisuutta muiden ikätoveriensä kanssa.

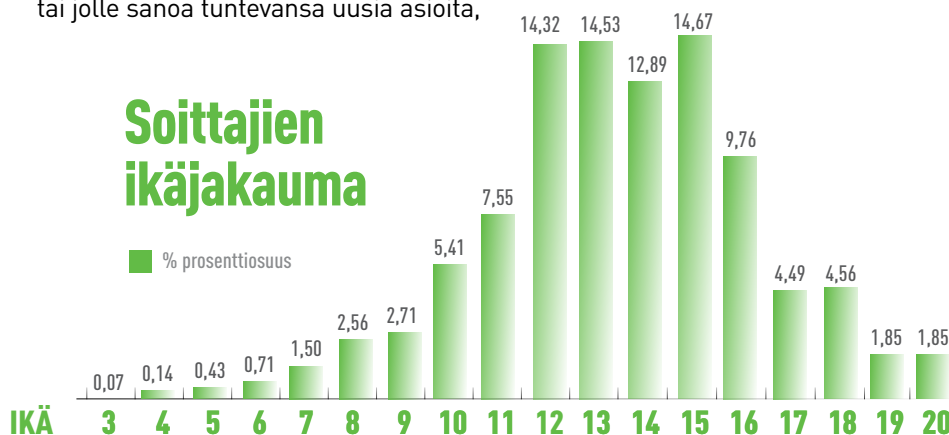
Poikien Puhelimeen vastasi aikuinen mies, joka veti näille soittajalle rajoja, mutta hyväksyi heidät silti omana itse-nään.

Vanhimmat soittajat olivat nuoria miehiä. He olivat astumassa aikuisuuteen, kodin ulkopuolelle, armeijaan, opintoihin ja työelämään. He kokeili-vat siipiään, mutta eivät aina saaneet niitä kantamaan. Poikien Puhelimeen soittaessaan heillä oli mielessään asioita, jotka olivat askarruttaneet jo pitkään.

Vanhimpien soittajien ongelmat olivat päässeet usein niin pitkälle, että apua olisi pitänyt saada jo kauan sitten. Hei-dän ongelmansa olivat selvästi vakavia ja tuhoisia. He eivät uskaltaneet puhua asioistaan kenellekään, varsinkaan ammattilaisille. Poikien Puhelimeen he soittivat, koska heidän oli pakko soittaa jonnekin. Heille Poikien Puhelin oli paikka, jossa asioita sanottiin ensi kertaa ääneen. He tarvitsivat suoraa puhetta ja keinoja, joilla edetä avun saamisessa. Usein pitkien puheluiden, joskus useammankin, jälkeen nuori mies ohjattiin eteenpäin saamaan apua ongelmiinsa. ●

Soittajien ikäjakauma

■ % prosentiosuus

kuva: Rhinoceros Oy

Kuva: Rhinoceros Oy

TIETOA POJISTA

Poikien Puhelimen toiminnalla on kaksi tarkoitusta: auttaa nuoria miehiä ja kerätä heistä tietoa. Tietoja keräämällä palvelusta on hyötyä myös muille kuin pojille itselleen, koska niitä voidaan käyttää hyödyksi tutkimuksissa sekä käytännön työssä ja sen kehittämisessä.

►► **Mua uskotaan 18-vuotiaaksi. Pääsen pelikoneihin, potteihin. Täyspotteihinkin. Niistä saa mielihyvää.**

Mistä pojat haluavat puhua anonyymisti turvallisessa ympäristössä? Poikien Puhelimesa on kerätynä ainutlaatuista tietoa nuorten miesten elämästä ja asenteista. Kerätyn tiedon avulla poikien tarpeet tulevat julki, ja heidän puheestaan jää selvä jälki.

Tietoja kerätään ohjeiden mukaisesti. Jokainen palveluun soitettu puhelu kirjataan ylös. Puheluihin vastaavat kirjoittavat mahdollisimman tarkasti ylös, mitä soittaja sanoo. Myös ääntelyt, ympäristön äänimaaailma, tauot ja muu puhelimesta kuuluva meteli kirjataan ylös.

Vuoden 2012 alkuun mennessä poikien kanssa käytyjen keskustelujen kirjauksia on kertynyt 80 000 kappaletta. Kirjausten pituudet vaihtelevat keskustelujen pituuden mukaan yhdestä tai muutamasta kysymyksestä useiden sivujen pituisiin kirjauksiin.

Vuodesta 2011 lähtien kirjausten lisäksi palvelussa on nauhoitettu talteen yli tuhat tuntia vastaajien puhetta. Nauhoittamisen taustalla on ollut tarve saada esiin myös vastaajien osuus keskusteluista sekä halu suojella vastaajia syytöksiltä, joita nuoret esittävät heitä kohtaan. Soittajien puhetta ei nauhoiteta.

Koska poikien puheesta tehtyjä kirjauksia on tuhansia sivuja, tietyn tiedon löytämiseen tarvitaan apuvälineitä. Siksi keskustelut luokitellaan 30 ryhmään. Luokitusten avulla kirjatusta puheluista voidaan tehdä tilastoja puheenaiheista ja helpottaa tietojen jäsentelyä.

Palvelun luokittelu helpottaa käytännön työtä, kun tarvitaan tietoa jostain tietystä aiheesta. Esimerkiksi, kun halutaan tietää poikien ajatuksia alkoholinkäytöstä kaveriporukoissa, voidaan

aineistosta ottaa tarkasteltavaksi puhelut, jotka on luokiteltu aihealueisiin Päähteet ja Kaverit.

Tietoja työn tueksi

Poikien Puhelimessa tiedon keräämisestä on apua nuorten kohtaamisessa, pitkäaikaisasiakkaiden auttamisessa ja tunnistamisessa, työntekijöiden ammattitaidon kasvattamisessa ja nuorten asioiden hahmottamisessa.

Pienessä työyhteisössä asiat ja tarinat ovat kaikille vastaajille tuttuja. Muistiinpanojen ansiosta työntekijöiden on helppo sopia asiakkaiden kanssa uusista soittokerroista ja jatkaa keskusteluita, joita heidän kanssaan oli käyty.

Pidemmässä keskustelusuhteessa soittaja tuntee tulevansa kohdatuksi hyvin ja turvallisesti. Luottamuksen luominen myötävaikuttaa näkemään asiakkaan tilanteen ja auttamaan häntä paremmin. Hyvin tunnettu soittaja on helppo ohjata muihin palveluihin tarpeen vaatiessa.

Hyvät muistiinpanot auttavat vastaajaa pitämään keskustelua raiteillaan ja keskittymään siihen, miten soittajan tilannetta voidaan parantaa. Nuoret itse ovat usein hajanaisia, ja heidän asiansa on jäsentymätöntä. Erityisesti kaikkein pahimmassa tunnemylleryksessä olevien ja nuorimpien soittajien on vaikea pysyä asiassa.

Keskustelun aikana soittajien valehtelu ja omien tarinoidensa kanssa ristiin puhuminen on helppo havaita muistiinpanoista. Pitkässä asiakassuhteessa käydyn keskustelun vertaaminen soittajan aiempiin kertomuksiin auttaa joskus huomaamaan suorita valheita tai seikkoja, jotka asettavan nuoren elämäntilanteen uuteen valoon.

Puheluista saadun tiedon perusteella työntekijöiden kouluttaminen ja peruskysymyksiin perehtyminen onnistuu helposti. Palvelussa on kokeiltu erilaisia lähestymistapoja, kommunikatiivisia keinoja ja sananparsia. Niinpä nykyisin tiedetään myös, mitä lähestymistapoja käyttäen ei päästä lopputuloksiin.

Lisäksi kerätty tieto toimii työntekijöiden suojana. Kirjauksista ja nauhoituksista käy ilmi, mitä nuorten kanssa on puhuttu. Tällöin nuorten säännöllisesti esittämiä perättömiä syytöksiä ei tarvitse pelästyä, ja vastaajat voivat keskittyä nuorten auttamiseen.

PoikaS-hanke

Väestöliiton aiemmissa seksuaalitetietoa koskeneissa tutkimuksissa on paljastunut, ettei koulun seksuaalikasvatus saavuta poikia toivotulla tavalla¹. Yläkouluikäisten poikien tiedot seksuaaliterveydestä ovat selvästi huonommat kuin samanikäisten tyttöjen. Eniten seksuaalisia kokemuksia omaavilla pojilla on huonoimmat tiedot seksuaaliterveydestä.

Parantaakseen poikien seksuaaliterveyttä ja lisätäkseen heidän tietojaan seksuaalisuudesta Väestöliitto toteuttaa PoikaS-projektin vuosina 2011–2013. Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman hankkeen tavoitteena on lisäksi tutkia poikien saamaa seksuaalikasvatusta, vahvistaa mieheksi kasvamisen positiivisia malleja sekä selvittää monikulttuurisia erityistarpeita.

Poikien Puhelimen tietojen osuus tutkimuksen aineistossa ovat maahanmuuttajapoikien seksuaalisuuskeskustelut, poikien homoseksuaalisuutta koskevat puhelut, sekä keskustelut, joissa pojat kertovat seksuaalisuuteen tai seurusteluun liittyvien tilanteiden johtaneen kriisiin.

Hankkeen tutkimustulokset julkaistaan vuoden 2012 aikana, ja hankkeen pohjalta tehtyjä suosituksia poikien seksuaalikasvatuksen parantamiseksi esitellään vuoden 2013 aikana. ●

►► Oon koukussa energiajuomiin. En pysty olemaan ollenkaan ilman sitä. Se on niin hyvää ja siitä menee niin sekasin.

►► Mikäköhän helvetti mulla on kun ennen tein kaikkee kavereiden kanssa. Vaikka huvittais ei pysty. Nyt vaan lillun joka paikkaan en jaksaa keskittyä mihinkään. No joskus tuun vaan koulusta meen vaan nukkuu.

¹Viimeisimpänä jo toisen kerran toteutettu kansallinen kysely: Kontula, Osmo & Meriläinen, Henna (2007). *Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Katsauksia E26/2007*. Väestötutkimuslaitos. Väestöliitto. Helsinki.

AMMATTILAISET vastaavat

**Poikien Puhelimen vastaajalta vaaditaan äärimmäistä herkkyyttä. Pojat tarvitsevat elämässä navigointiin aikuista, joka kulkee rinnalla ja kuuntelee. Keskustelutilanteiden tunnelmapiiri heittelee ääri-
dasta toiseen. Huumori ja huutopuhelun jälkeen voi välittömästi tulla kriisipuhelu, jossa tarvitaan kuuntelemisen taitoa ja kykyä vastaan-
ottaa aivan toisenlaisia tuntemuksia.**

Jotkut pojat jumiutuvat kotiin ja kompostoituvat omaan huoneeseensa tietokoneen ja netistä tilatun pizzan ääreen. Toiset haluavat elämäänsä äärimmäistä vauhtia ja vaarallisia tilanteita. Tämän ääripään edustajat näkyvät tilastoissa syrjäytyneinä ja koulupudokkaina, tai nuorisorikollisuuteen ajautuneina huligaaneina. He ovat niitä, jotka ajavat lähikadun kaarteeseen kaasupoljin pohjassa ajatellen, että tie on tuttu ja turvallinen.

Pojilla on salainen maailma, josta harva ammattilainen tai lähiaikuinen tietää. Tästä maailmasta on helpompi kertoa tuntemattomalle, turvalliselle aikuiselle kännykän välityksellä. On huumoriin verhottuja pelkoja, jotka liittyvät seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Pornoähkyä, jossa verkkokalvoille on syöpynt tonneittain erilaisia seksiasentoja. Joku juo aivan liikaa energiajuomia. Toinen haluaa pohjaa moraalille ja arvoille ja miettii koulu- ja joukkosurmaajien ajatusmaailmaa. Selvittämättömät kiusaamistapaukset kummittelevat mielessä.

Osa pojista valehtelee asioita suojatakseen perhettään, kavereitaan tai itseään. Valehtelu jatkuu yleensä hyvinkin pitkään, mikäli ammattilainen ei osaa suhtautua siihen oikealla tavalla. Valehtelevälle on hyvä kertoa, että kuulija tietää hänen valehtelevan. Valeheet voi kumota faktoilla soittajaa häpäisemättä. Poikien Puhelimeen soitaneille valehtelusta epäillyille nuorille voidaan esimerkiksi sanoa, että mikäli soittaja oikeasti soittaa Iranista, tulee puhelu todella kalliiksi soittajalle. Aikuiseksi mieheksi tekeytyvälle voidaan sanoa Poikien Puhelimen olevan alle 20-vuotiaiden palvelu. Näin työntekijä suorittaa yhden velvollisuutensa, asettaa nuorelle rajoja kertomalla realistisesta maailmasta.

Hyväksi vastaajaksi Poikien Puhelimeen ei tulla yksin. Työntekijä tarvitsee jatkuvaa tukea ja ohjausta kollegoiltaan. Koska kaikki Poikien Puhelimen työntekijät työskentelevät samassa huoneessa, he kuulevat toistensa puheluita jatkuvasti. Kuulemaansa työntekijät reflektivat toisilleen ja

▮▮ Ja nyt kun miettii niin on ollut viitteitä lapsesta asti. Ja tuntuu et oon homo. Oon herätysliiketaustainen eli ymmärrät varmaan tän ristiriitaisuuden. Mun mielestä homous on väärin.

näin oppiminen ja opettaminen on monimutkaisempaa. Vastaamistekniikoista ja puhelujen tunneilmapiiristä keskustelu toimii myös tuulettamisena, mikä auttaa palautumaan ja jaksamaan Poikien Puhelimesta.

Vastaaja tarvitsee järeää tietoa niin seksuaalisuudesta, aggressiosta, murrosiästä, poikien maailmasta ja yleistiedosta, ihmissuhteista ja pettymyksen siedosta. Tähän tarvitaan elämäkokemusta, mutta asioita voi myös oppia. Ammatti tuo mukanaan kyvyn herkistyä poikien puheille.

Poikien kohtaamisen työmalli Poikien Puhelimesta

Puhelun alussa kaaos on tärkeää sietää. Soittajien näkökulmasta sen tavoitteena on kasvattaa luottamusta, niin että he voisivat kysyä jotakin tärkeää yksin, ilman porukkaa. Porukassa on helpompaa huudella ja mennä roolin taakse. Kaikki kysymykset höystetään huumorilla, mikä suojaa liian aroilta ja vaikeilta asioilta. Tällöin ammattilaisen tehtävänä on rajata ja kuunnella tai jopa suorasanaisesti ohjata poikia soittamaan uudestaan, mikäli huuto

ja solvaaminen eivät lopu. Näin poikia opetetaan keskustelemaan ja ilmaistamaan omia tunteitaan.

Kun pojat pikkuhiljaa huomaavat, miten asian saa esitettyä, tai että tärkeitäkin asioita voi keskustella asiallisesti ja kunnioittavasti, he alkavat kysellä yhä enemmän itseään kiinnostavia asioita. Tämä vaatii kuulijalta herkkyyttä ja ammattitaitoa. On aivan erilaista jutella alakouluikäisen, kuin yläkouluikäisen tai juuri täysi-ikäisyyden saavuttaneen nuoren miehen kanssa. Tarvitaan kieltä, joka kattaa koko elämäkaaren 20-vuotiaaseen asti, sekä kyvyn eläytyä poikien maailmaan.

Kysymykset ovat samoja soittajan iästä riippumatta: *onko tämä ok? Onko maailma tosiaan tällainen? Onko kehoni ok? Mitä seksin pitäisi olla?*

Vastaajan pitää olla perillä poikien vakioaiheista, joita ovat esimerkiksi seksuaalisuus, pojan kehon kehitysvaiheet, poikien hierarkia ja siihen liittyvät asiat kuten häpeän tai tunteiden sietämättömyys ja nettimaailma.

Pojat kertovat tarinoita, joiden sisälle hypätään osallistuvalla otteella. Poikien tarinoita normalisoidaan ja ohjataan kohti helpottavaa tilannetta ketään hä-

päisemättä tai nöyryyttämättä. Pojat sanoittavat itselleen asioita aikuisen miehen opastuksella. Kuulija pääsee käsiksi poikien salaiseen maailmaan, josta he eivät kykene kertomaan muille. Tämä maailma sisältää kiusaamista, väkivaltaa, pelkoa, pornoahdistusta, ihmissuhdeongelmia, seksuaalista hyväksikäyttöä, koulunkäynnin vaikeutta, yksinäisyyttä, masennusta, ahdistusta, perheongelmia, mutta myös paljon iloa ja hauskanpitoa, tai pelkästään normaalia arkea ja sen sietämistä.

Viimeinen osio vaatii suurta herkkyyttä ja ammattitaitoa, kykyä kuunnella ja kuulla sekä suvaitsevaisuutta suhteessa soittajaan ja hänen tilanteeseensa. Soittajan kunnioittaminen on tärkeää: on hienoa että hän soitti. Hän oli hyvin rohkea niin tehdessään. Hänen on saatava positiivista palautetta, koska kyseessä voi olla lähes ensimmäinen kerta, kun poika sitä kuulee. Kun kaikki menee hyvin, syntyy dialogi, jossa niin auttaja kuin autettavakin tulee tietoiseksi omasta ja toisen ajattelusta. Yhdessä he sanoittavat maailmaa ja tunteita ilman, että auttaja kertoo omasta elämästään henkilökohtaisia asioita. Kaikki tämä kuuluu puheessa ja puheissa.

Kolme kohtaamismallia voi toteuttaa myös yksittäisen puhelun sisällä.

►► **Moi. Sä oot homo. Noku sä kuulostat homolta. Sun isäs oli homo sun äitis oli homo-lesbo sun veljes oli homo. Kaikki sun sukulaiset on homoja. Homo. Sulle on kiva vittuilla. Homohomohomo.**

kuva:Shutterstock

Huumorilla höystettyä

Poikien Puhelimessa kuullaan huumoria laidasta laitaan. Huumori antaa soittajalle suojakilven, mutta joskus tämä kilpi pitää pudottaa. On ammattitaitoa huomata jo puhelun aloituksesta tai sen ilmapiiristä, ettei juuri nyt ole huumorin aika.

Juttuja kopioidaan aikuisten maailmasta: uutisotsikoista, pornosta, elokuvista tai peleistä. Usein jutut ovat hyvin raakoja ja julmia. Pojat kertovat muka huumorilla raiskanneensa tai joutuneensa raiskatuksi. Heille vastaan välittömästi raiskauksen olevan rikos, josta ilmoitetaan viranomaisille. Poikien Puhelimessa vastaajat kertovat, että kun julmia asioita tapahtuu, niissä ei ole uhrin näkökulmasta mitään hauskaa. Mikäli vitsailu asialla jatkuu, nuorta kehoitetaan miettimään asiaa ja soittamaan sitten uudestaan.

Tavallista huonoa huumoria edustaa myös asioiden jankkaaminen ja tv:stä tuttujen hahmojen repertuaarin esittelyminen.

Huonon huumorin vastapainoksi Poikien Puhelimessa kuullaan hyvin kekseliäitä ja aikuisestakin näkökulmasta hauskoja tarinoita, esimerkiksi naisten iskennästä tai peniksen jäätymisestä lamppupylvääseen.

Pornosta puhuminen

Pornosta puhuttaessa pojille puhutaan asioista niiden oikeilla nimillä, vähättelemättä, liioittelematta tai häpäisemättä heitä.

Netistä löytyvä porno alkaa olla tuttua jo alakouluikäisillekin. Porno kaikkine variaatioineen voi olla hyvin hämmentävää. "Tuntuuko tuollainen kivalta? Onko tuo normaalia?" Nuoril-

►► **Ni eikö porno oo feikkiä. Ni siitä puuttuu rakkaus ja tutustumisvaihe.**

le pojille voi kertoa pornon olevan aikuisten satua. Heille kannattaa puhua enemmän tunnemaailmasta, ihastumisesta ja seurustelusta. Alle murrosikäisen pojan mielenkiintoa voi yrittää ohjata urheiluun, harrastuksiin ja alakoululaisen maailmaan.

Yläkouluikäisistä pojista lähes kaikki ovat törmänneet pornoon tahallisesti tai tahtomattaan, esimerkiksi kaveriporukoiden painostuksen tuloksena. Tämän ikäisille voidaan puhua omista mielikuvista ja niillä kiihottumisesta. Poikien on tervettä tietää, ettei pornonäyttelijän kroppa edusta mies- tai naisihannetta tai -mallia. Kohtauksissa nähtävät tilanteet ovat käsikirjotettua satua, eikä toiminta ole välttämättä tekijöiden mielestä kovinkaan nautinnollista. Pornon katsominen ei tee pojasta hyvää rakastajaa, eikä sitä kannata käyttää opetusmateriaalina. On hyvä myös tietää, ettei pornoa ole pakko katsoa.

Aikuistumisen kynnyksellä olevien nuorten miesten kanssa puhutaan paljon pornon katsomisesta ja siihen käytetystä ajasta. Joku voi potea pornon katsomista syyllisyyttä. Onko pornon katselu oikein parisuhteessa? Joillekin kehittyy pornoaddiktio, josta seuraa paha olo, uudelleen ja uudelleen. Tämän ikäisten kanssa puhutaan nettipornosta moralisoimatta tai syyllistämättä. Heille tarjotaan aikuisen miehen näkökulmaa pornoon ja seksuaalisuuteen. ●

►► **Ku oon pornoriippuvainen... Ja yläaste aikana lissäänty. Päivittäin huono omatunto. Aina ku yrittäny ni tulee semmonen pakko ei pysty olla käymättä.**

PÄIVÄ PUHELIMESSA

►► Terve. Kysyisin mistä saisin subutexii. En tiedä. Haluaisin pään sekasin. Entä morfiinia. Koska mun elämä on päin peppuu. Viiltelen ja mun elämä... Ei sitten. Tästä paskasta paikasta mitään vinkkejä saa. Hei hei.

Vuosi vaihtui. Kello 13:02 pirahtaa ensimmäisen kerran. Orgasmi vaati määrittelyä. Miten nainen sen saa? Kai se G-pistenappikin jostain löytyy. Tantraseksi kuuluu olevan in. Peniksen koko jaksaa mietityttää ja ihmetyttää poikia. Pelikoneet, ne perhanat, vievät rahat ja kookuttavat.

Kiusaaminen vasta mietityttääkin, kun aikuisille ei oikein tohtisi vasikoida. Seurustelu kiinnostaisi, mutta mistäs niitä tyttöjä saa, ja mitä niille pitää sanoa? Miten ihastuminen pitäisi ilmaista? Miten selvittää, kun tulee jätetyksi tai kumppani pettää? Onko runkkaaminen pahasta, ja voiko sitä tehdä seurustelusuhteessa. Kuinka paljon on liikaa itseyydytyksessä? Kuinka pornotaan?

Hienoja kysymyksiä, vaikka aikuiselokin vaativia selittää. Ei auta kuin yritää taas.

Taas uusi poika soittaa. Kodissa, jossa rahaa on kuin roskaa, ei ole välittämistä ja rakkautta nimeksikään. Melkein 15-vuotiaan pojan huostaanotto on ovella. Puhelimeen vastannut mies ja poika mieltivät yhdessä, miten on voitua mennä kaikkien suojaverkkojen läpi näin kauan. Äiti on aina ulkomailla töissä. Isä on fyysisesti olemassa jossain, henkisesti ei olleenkaan. Kundin kaverit ovat kateellisia isosta tyhjästä talosta ja rajattomuudesta. Poika taas huutaa ääneen, että joku osoittaisi rakkautta ja välittämistä. Olisi edes kotiintuloajat tai joku huutamassa kun könyää kannissä kotiin. Niin kuin kaverillakin.

Päivän mittaan kysymyksiä sinkoilee pojilta kuin tykin suusta. Onko kondomeille ikärajaa? Mikä se transu olikaan? Voiko siemennesteen tulo loppua? Mitäs ne kuukautiset olivat? Mitä murrosiässä tapahtuu? Milloin se alkaa?

Call of Duty:n Black Opps on juuri nyt parasta pelirintamalla ja Robin on tasan varmasti homo. Ainakin se laulaa Frontside Olliesta eli kansankielisesti suihin otosta. Petri Nygård taas on Nero ja laulutaitoinen. Kaikkea sitä aikuiset miehet saavat oppia!

Kainuusta soitetaan. Päivän pitäisi kuulemma pidentyä, mutta pimeää on yhä enemmän kuin valoisaa aikaa. Ahdistus on käsin kosketeltavaa, opinnot eivät maistu ja ihmissuhteet ohuita kuin silkkiverho. Tyttöystävä on jättänyt, ja viimeinenkin valonpilkahdus katoamassa. Siinä sitä yritetään luoda uskoa ja maalata positiivista tulevaisuuden näkymää. "Kunhan aikaa kuluu ja pettymyksen tunne hieman väljenee, niin kyllä sä uuden löydät. Soita heti uudestaan kun siltä tuntuu." Sitä viestiä me toistamme toivoen, että soittavat.

Kun Poikien Puhelin käy luennoimassa, tuppaamme usein puhua "meidän pojista". Liian henkilökohtaista, sanovat toiset. Miten niin? Moni poika ei tunne olevansa kenenkään poika, vaikka jokaisen kuuluisi tuntea olevansa jonkun. Edes yhden. Yhteiskunnallisesti on kyse aikuisten ja ammatillisen välittämisen vajeesta. Tarvitaan joku, joka välittää, ohjaa ja opastaa. Kertoo sudenkuopista. Kertoo, että asioilla on tapana selvittää, vaikka elämä sattuu kaikkia nilkkaan jossain vaiheessa. Siksi on Poikien Puhelin. Meillä on hieno ja tärkeä työ Poikien Puhelimesta – ja enimmäkseen riemukas! ●

►► Naureskellaan täällä! Kova paikka tää Poikapuhelin! Oot kova ku et suutu meille yhtään!

Poikien Puhelin KIITTÄÄ:

RAHOITTAJIA

Palvelua ovat tukeneet Suomen Kulttuurirahasto, Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö, Hill & Knowlton Oy, Ensto Oy, Metos Oy, Sanoma/Helsingin Sanomat, Fort Boyard Sininen tiimi; Lotta Lehtikari & Kristiina Wheeler sekä Kari Ketonen & Mikki Kauste, Neste Oil. Samoin kiitämme jokaista yksityishenkilönä talkoisiimme osallistunutta. Ilman teitä palvelumme ei olisi mahdollinen.

Erikseen haluamme vielä kiittää **Anu Miettistä** ja edesmennyttä **Helena Häkkistä**, henkisiä "äitejämme". Poikaerityisen työn tukeminen koituu koko yhteiskunnan parhaaksi.

YHTEISTYÖTAHOJA JA -KUMPPANEITA

Teitä on niin paljon erikseen mainittaviksi. Kaikki ammattilaiset ja vapaaehtoiset, jotka omalla panoksellanne teette pitkäjänteisesti töitä lapsien ja nuorten hyväksi, ilman teitä ei yhteiskuntamme tuottaisi uusia tarmokkaita kansalaisia.

KAIKKIA MEILLE SOITTANEITA POIKIA JA MIKSEI "TYTTÖJÄKIN"

Uskaltakaa, unelmoikaa ja udelkaa. Kyselkää, kunnioittakaa ja kuunnelkaa. Teissä on tulevaisuus. Jatkaa soittelemista.

POIKIEN PUHELIN TARJOAA LISÄKSI:

- Luentoja ammattilaisille ja nuorille seksuaalisuudesta sekä aggressiokasvusta.
- Poikien Puhelimen kortteja voi tilata jaettavaksi. Poikien Puhelimeen voi esimerkiksi soittaa oppituntien jälkeen, jos jokin asia jäi mietityttämään.
- Poikien Puhelimella on omat Internet-sivut, www.poikienpuhelin.fi ja Poikien Puhelin on myös Facebookissa.

Poikien Puhelinta voi tukea lahjoituksella Väestöliiton tilille.

Jokainen Poikien Puhelimelle lahjoitettu summa ohjataan suoraan palvelun käyttöön.

Nordea FI17 1572 3000 3781 82
BIC: NDEAFIHH
viitteeksi 1112.

Rahankeräyslupa: Luvan saaja: Väestöliitto ry (y-tunnus 0202602-8) Rahankeräyslupa Suomessa (poikkeuksena Ahvenanmaa): POHADno 2020/2010/3992 28.12.2010 Luvan myöntäjä Poliisihallituksen Arpajaishallinto Keräysaika: 1.1.2011 - 31.12.2012

LISÄTIETOJA PALVELUSTA:

Mika Lehtonen, Miehen Ajan hankekoordinaattori 050 302 5778
mika.lehtonen@vaestoliitto.fi

Miguel Reyes, palvelukehittäjä 040 163 1957
miguel.reyes@vaestoliitto.fi

